

Gönderim Tarihi: 03.03.2022

Kabul Tarihi: 11.04.2022

BİR DİJİTAL YAZIN TÜRÜ OLARAK ALTERNATİF EDEBİYAT

Alternative Literature as a Digital Literature Genre

Harun GÖÇERLER

Dr. Öğr. Üyesi, Namık Kemal Üniversitesi,
Fen edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü
hgocerler@nku.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-2394-3795

Çalışma Türü: Araştırma

Öz

Betimleyici bir alan yazın araştırması örneği olarak hazırlanan bu çalışmada nispeten yeni olarak adlandırılabilir alternatif edebiyat türü hakkında farklı internet teorisyenleri, yazarları, aktivistleri ve dergi editörlerinin görüşleri ele alınmıştır. Özellikle Z-kuşağı olarak anılan genç kesimin söz konusu alternatif yazın ürünlerinin içeriğinden etkilenmesinin onların kişilik gelişim süreçleri ve öz kültürel donanımlarını koruyabilme konusunda sağlıklı sonuçları olmama ihtimali dile getirilmiştir. Denetlenmeyen, reklam odaklı yazın ürünlerinin edinilmesinin uzun vadede yeni kuşağın kişisel gelişimi açısından geri dönülemez bir karma kültür oluşumuna sebep olacağı düşünülmektedir. Bu yüzden tüm öğretim kademelerinde, özellikle de üniversitelerin yabancı dil edebiyat bölümlerinde verilmekte olan ders içeriklerinin gözden geçirilmesi önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Edebiyat, Z-Kuşağı, Dijital Yazın, Sosyal Medya, Edebiyat.

Abstract

In this research, which is tried to be prepared as a descriptive literature research example, the opinions of different internet theorists, writers, activists, and magazine editors about a type of literature that can be called alternative literature are discussed. It has been expressed that young people, especially the Z-generation, are affected by the content of these alternative literary products, which may not have beneficial results in terms of protecting their personality development processes and their own cultural equipment. It is thought that the acquisition of uncontrolled, advertising-oriented literary products will lead to the formation of an irreversibly mixed culture in terms of the personal development of this new generation in the long run. For this reason, it has been suggested to review the course contents given in all education levels, especially in foreign language and literature departments of universities.

Keywords: Alternative Literature, Generation Z, Digital Literature, Social Media, Literature.

1. GİRİŞ

Edebiyatın dijital ortam koşulları altında dönüşümüne ve üretilebilirliğine dair fikrini 2006 yılında dile getiren internet teorisyeni Kevin Kelly, gelecekte bir yazarın çalışmalarını sunmasının, okumaları mırıldanmasının ve ara sıra yapılan röportajlarda kendine sorulan sorulardan zarif bir şekilde kaçınmasının artık yeterli olmayacağını söylemişti (Thumfart, 2015:17). Nitekim Kelly'den yıllar sonra bugün geleceğin

yazarının, her şeyden önce, kendisini ve çalışmalarını sosyal ağlarda kalıcı olarak tanıtan bir oyuncu olacağını anlamak artık karmaşık bir sorunsal olmaktan çıkmıştır. Günümüzde internet, televizyondan farklı olarak metin tabanlı olduğundan, her blog yazısı, her yorum, her e-posta, her tweet, her durum güncellemesi ve hatta her kod satırı edebiyat haline gelebilmektedir. Bu durumun, yeni bir gerçek zamanlı dijital edebiyat biçimine kapı aralayacağı ön görülebilir. Böylece edebi eserlerin ortaya çıktığı farklı türler, anlatılan kurgulardaki yaşam alanları ve kimlikler arasındaki sınırlar bulanıklaşmaya yüz tutacak gibi görünmektedir.

Kelly'nin 2006 yılında ortaya koyduğu bu vizyon, edebi alanda artık günümüzün bir gerçeği olmuştur. Günümüzde yadsınamaz bir gerçeklik halini alan dijitalleşme ve internet, diğer birçok sanat dalında olduğu gibi, edebiyatı da geri dönülmez bir şekilde değiştirmiştir.

Bu durumun bir sonucu olarak edebi figürler artık müstakil eserler yaratmamaktadır; örneğin içinde yaşadığımız çağda internet sanatçılarından bir görüntü ödünç alınabilmekte ya da eserlerini sadece internet mecrası üzerinden yayınlayıp pazarlayan ve yazılarını okuyucuların da yazma eylemini yönlendirici anlamda katılım sağladığı etkinliklerle şekillendiren yazarlarla karşılaşabilmektedir. Bu gibi gerçekler, artık küresel bir izleyici veya okuyucu olmanın önünde aralıksız bir sanatsal rekabet içinde sürekli performans sergilenmesi gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında günümüz edebiyatı için, sosyal medyadaki varlığın beğeniler, paylaşımlar ve yorumlar aracılığıyla genellikle dünyanın geri kalanına benzer bir şekilde nicelleştirilmekte olduğu yorumu da yapılabilir. Örneğin sadece YouTube bile eserlerinden okumalar yapan ve canlı yayınlar gibi aktiviteler ile dikkat çekmek için yarışan yazarların videolarıyla doludur. Öyle ki, Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg'in 2015 yılı için aldığı yeni yıl kararı, bu sosyal ağda geleneksel kitap kulübü formatını başlatmak olmuştur. Binlerce çevrimiçi forumda, özellikle suç ve fantezi meraklıları arasında benzer gruplar mevcuttu. Ancak Zuckerberg'in Facebook grubunda köklü yazarlar bile ortaya çıkmakta ve okurlardan gelen soruları yanıtlamaktaydılar. Hatta 2014 yılında Amerikalı yazar Bret Easton Ellis, bir sonraki romanını yazmaktan çok, 500.000'den fazla Twitter takipçisini kısa formatlı metinlerle meşgul ederken edebiyatın nicelleştirilmesi konusunda bir adım önde olduğunu gösterdi.

Günümüzde, Ellis gibi sosyal medyada tanınır hale gelmiş ve 'Alt Lit' olarak adlandırılan edebi türde ürünler veren Marie Calloway ve Tao Lin gibi Amerikalı çağdaş yeraltı edebiyatı yazarları, yukarıda örneklendirilmeye çalışılan dijital edebiyat devriminin içeriğini yönlendirmede en radikaller

arasında gösterilmektedir (Thumfart, 2015:17). Bu yazarlar, özel hayatın boyutlarının dijital edebiyata aktarılmasında sınırları zorlamaktadır.

Tüm bunların yanı sıra, dijital avangart olarak adlandırılabilirler Kenneth Goldsmith, algoritmaların kendilerinin arsızca ve sürekli olarak "yaratıcı olmayan yazı" dediği yazın ürünlerini üretmesini sağlayan çalışmalara imza atmaktadır. Klasik yayınevleri tarafından reddedilen veya kendileriyle pek de ilgilenilmeyen, geleneksel edebi söylemden uzak, ancak salt nicelikleri, yani sosyal medyada beğenilme oranları ve kısa sürede milyonlarca kişi tarafından beğenilmeleri nedeniyle ekonomik olarak daha önemli olan yazarlar, bu yolla Amazon'da kendi kendilerine yayın yapma imkânı bulabilmektedir. Bu yarı-tekelci denebilecek platform üzerindeki tüm kitap satışlarının %30'undan fazlası artık Amazon'un kendi yayınladığı kitaplardan meydana gelmektedir. Bu sayıların gün be gün arttığını tahmin etmek ise hiç de zor olmasa gerek.

Bu çalışmada, bu ve benzeri örneklerden yola çıkarak günümüz edebiyat sanatının geldiği noktayı değerlendirmek ve konu hakkında ülkemizdeki edebiyat fakültelerinde yabancı dil edebiyat bölümlerinde okutulan derslerin içerikleri konusunda önerilerde bulunmak, gençlerin yönelmekte olduğu yeni okuma alışkanlıkları ve Z-Kuşağı gençliğinin gelecek nesiller üzerindeki olası etkilerine dair fikir telakkisi yapmak hedeflenmiştir. Çalışmanın araştırma metodunu ise betimleyici alan yazın araştırması olarak nitelendirmek doğru olacaktır.

Bu doğrultuda çalışmada aktarılmak istenen fikirlerin somutlaştırılması amacıyla Kevin Kelly, Jodi Dean, Kenneth Goldsmith, Rob Horning, Marie Calloway ve gibi internet teorisyeni, aktivist ve internet yazarları kısaca tanıtarak onların yeni dijital edebiyata bakışları ele alınmaya çalışılarak değerlendirilmeye sunulacaktır.

2. TEKNOLOJİ VE DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE EDEBİYATÇI OLARAK “KEVIN KELLY”

Yazar Kevin Kelly, dijital kültür ve teknolojinin gelişimi ile ilgilenen, dünyaca ünlü “Wired” dergisinin kurucu ortağıdır ve derginin ilk yedi yıllık sürecinde de genel yayın yönetmeni olarak görev yapmıştır. Başta New York Times ve Wall Street Journal’ın en çok satan kitabı “The Inevitable - Kaçınılmaz” olmak üzere teknolojinin geleceği hakkında birçok kitap yazmıştır. Kelly'nin yönetimi ve editörlüğünde kâr amacı gütmeyen bir başka dergi de “Whole Earth Review” (eski adıyla Co-Evolution Quarterly), benzer yayınların onu fark etmesinden yıllar önce sürekli olarak trend yaratan konuları yayınlayan küçük ama etkili bir dergiydi. 1980'lerin ilk

trend konularından birkaçı sayılacak olursa Whole Earth sanal gerçeklik, ekolojik restorasyon, küresel genç, internet kültürü ve yapay yaşam hakkında haber yapan ilk tüketici dergisiydi.

Bu dergiden kazandığı deneyim ve tecrübe ile yazdığı kitaplar belirli bir okur çevresine hitap eden Kelly “The Inevitable” adlı kitabında teknolojik dönüşüm ve geleceği şekillendirecek 12 Teknolojik Kuvvet kavramı ile gözlemlediği dijital değişimleri ele almaktadır. Bu kavramların onun gözünden açıklanması aynı zamanda insanların satın alma, çalışma, öğrenme ve birbiriyle iletişim kurma tarzlarında da devrim anlamına gelmektedir. Ona göre art arda gelecek değişim dalgalarında boğulmamak, aksine sörf yapabilmek için bu teknolojik süreçleri anlamak büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın bir parçası olarak teknolojik gelişmeler ve dönüşümlerin ışığında edebiyatın dijitalleşmesi ve bu değişim yazılı eserler üzerindeki etkisini ele almak da hedeflenen noktalardan biridir. Günümüzdeki tüketim alışkanlığı ve bu alışkanlıkla gelen sürekli üretim talebi üzerine edebi eserler en kolay yoldan ve en hızlı şekilde ortaya çıkmaya başlamıştır. Hatta “yazarlar” eserlerini bir yayın kuruluşuna bağlı olmaksızın okuyuculara sunabilmektedir. Dijitalleşme ve yeni medya araçları bu tarz çalışmalarda başat rol oynamaktadır.

Kitlelere kolay ulaşım sağlamak ve eserleri ya da çalışmalarını tüketicinin önüne koymak eskiye nazaran çok daha kolay hale gelmiştir. Bunun için bir hizmet ağı ve temel donanımlardaki bir akıllı telefona sahip olmak yeterlidir. Kelly, insanların ulaşabildiği bütün bu hizmetlerin kalitesi ya da hizmete ulaşmak için ödenen bedeller hakkındaki tercihleri üzerinde durmuştur ve bu durumu sekiz jeneratif özellik olarak ele almıştır. Kelly bu jeneratif nitelikleri şöyle tanımlar, “Bedava iyidir ama bazı şeyleri para verip aldığımız için, onlar daha iyidir” (Kelly:2016).

Bu sekiz jeneratif özellik şu şekilde sıralanabilir:

1) Anımsalılık

İstenen bir ürünün, bir eserin ya da bir bilginin ücretsiz bir kopyası er ya da geç edinilebilir, fakat onun gerçek bir nüshasına daha piyasaya çıktığı hatta daha da iyisi üretildiği anda sahip olunabilir. Kaynaklara en hızlı şekilde ulaşılabilmesi, bilgilerin yaratıcıları tarafından ya da aracı hizmetler tarafından kullanıcıların e-postalarına gönderilmesi jeneratif bir değerdir. İnsanlar ya da tüketiciler aslen bilgiye erişmek için değil ilk etapta anında sahip olma durumu için bu hizmetlere para öderler. Bu durum günümüzde edebi eserlere sahip olma konusunda da farklı değildir.

2) Kişiselleştirme

Bir kitabın ücretsiz nüshası yayıncı tarafından okuyucunun okuma geçmişini yansıtacak şekilde ona özel olarak düzenlenebilir. Satın alınan ücretsiz bir film izleyici grubunun tercihlerini yansıtacak şekilde montajda kesilmiş olarak seyredilebilir. Alav'a (2014:4) göre de sosyal medyada iletiler/mesajlar kullanıcılar tarafından üretilirler ve edite edilir. Sosyal medya masrafsızdır ve herkese açık fonksiyonel yapı özelliğine sahiptir. Fakat bu iki örnekte de normalde ücretsiz olarak ulaşılabilecek ürünlere kişiselleştirme için belli bir ödeme yapılması gerekmektedir. Kişiselleştirme üretici ile tüketici, sanatçı ile hayranı, üretici ile kullanıcı arasında sürekli bir iletişim gerektirir. Günümüzde bu iletişimi ve arz-talep durumunu yöneten birçok pazarlamacı şirketler, platform, uygulamalar mevcuttur. Yayınevlerinin de uzun yıllardır tercih ettikleri pazarlama stratejileri arasında yer alan bu gibi birçok değişken günümüzde yazarların kaygılarının ya da tam aksine tümüyle kaygısızca yazmalarının temel yönlendiricisi olmuştur.

3) Yorumlama

Ulaşılmak istenen bilgi ya da ürün ücretsiz olabilir fakat bu bilginin ya da ürünün nasıl kullanılacağı konusunda fikir sahibi olmak ücretli hale gelmiştir. Örneğin bilgiye sınırlı bir ulaşım ile sahip olunabilir ama bu bilginin incelenmesi kısmında belli bir ücret ödemek zorundadır. Bu durum günümüz edebiyat ürünleri çerçevesinde değerlendirilecek olursa, edebi ürün ile ilgili birkaç sayfanın okuyucuya sunulması sosyal medya platformları üzerinde gerçekleşmekte ve okuyucu adaylarının yorumlarına sunulmaktadır.

4) Sahicilik (Orijinallik)

İnternetin karanlık gücü sayesinde bir esere, popüler bir yazılıma ücretsiz bir şekilde sahip olunabilmektedir. Fakat bunların kullanımı konusunda bir problem olmasa bile kötü amaçlı içerik ya da spam gibi öğelerle uğraşmak kullanıcıyı ya da okuyucuyu elde ettiği üründen uzaklaştırma potansiyeline sahip olabilir. Satın alınan bir ürünün ücretsiz olması sahibine soyut bir iç rahatlığı kazandırabilir. Buna rağmen insanlar bir şeye ücretsiz ulaşabilseler de gerçek bir nüshaya sahip olmak onları her zaman daha memnun eder. Orijinal bir edebi esere sahip olup, onu kişisel kütüphanesinde barındıran bir okuyucu ile ücretsiz ya da sahte nüshasına sahip olan bir okuyucunun esere bakış açısı içten içe farklı olacaktır.

5) Erişebilirlik

Bir şeye sahip olmak sorumluluk gerektirir, sahip olunan ürünün düzgün ve bakımlı tutulması gerekir ve eğer sahip olunan şey dijital bir ürün

ise mutlaka yedeklenmek zorundadır. Edebi eserlerin orijinaline sahip olduğunda onu okurken, taşırken ya da kitaplıkta nasıl korumaya çalışılıyorsa, dijital ortamdaki güvenliği için de okuyucu elinden gelenin en iyisini yapmak için araştırma yapmaktadır. İçinde bulunduğumuz mobil çağda elde edilen ürünü her zaman yanında bulundurmak ya da ona istendiği zaman istenen yerde ulaşabilme gereksinimi günlük rutinler içerisinde yerini almıştır. Fakat bu hizmete sahip olmak için de çeşitli bulut şirketlere ödeme yapılması gerekmektedir. Ödemeli hizmetler aracılığı ile kullanışlı ara yüzler sayesinde ürünlere neredeyse bütün elektronik cihazlardan erişim sağlanmaktadır. Bu noktada da para ödemediği için sahip olunan bir eserin bakım ve koruma yükümlülüğüne girmeden kolay erişim rahatlığına ücret ödenmektedir.

6) Cisimleşme

Dijital kopya eserlerin özünde bir cisim yoktur. Bir kitabın dijital PDF'i okunur, saklanır ya da başka insanlarla paylaşılır. Fakat bazen tüm bunları yaparken sahip olunan eseri özenle saklanmış, kuşe kâğıtlara basılmış halde görmek lüksü de aranabilir. Günümüzde genç yaşlı tüm okuyucu kitlelerince okunmakta olan dijital eserlerin sayısı gün geçtikçe artış gösterse de bu eserlere basılı şekilde erişim sağlamak okuyucunun her zaman ilk tercihi olmaktadır (Göçerler, 2020:923).

7) Sanatı Kollamak

Okuyucular bir eserin sahibini ödüllendirmek isterler, çünkü bu durum onlara farklı mecralar aracılığı ile hayranlık duyduğu kişilerle temas kurma imkânı sunar. Ya da belli bağış siteleri aracılığı ile insanlar bir eserin ya da bir ürünün ortaya çıkabilmesi için kampanyalara katılırlar. Fakat söz konusu olan ister farklı ürün türleri olsun ister edebi ürünlerin üreticilerini kollamak olsun, çoğu zaman şu dört koşulda ödeme yapılır:

- a) Ürüne erişim son derece kolay olmalı (aracı internet siteleri),
- b) Tutar makul düzeyde olmalı,
- c) Yapacakları ödeme karşılığında açık bir fayda sağlanmalı,
- d) Paranın doğrudan üreticinin işine yarayacağı kesin olmalı.

Bu şekilde ürünlerini özellikle dijital mecra da paylaşıp satışa sunan edebiyatçılara ve düşünörlere ekonomik olarak destek olmanın onların daha fazla üretme konusunda motive olmasına fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Nitekim dijital yazar olarak adlandırılabilir tüm yazarlar ürünlerini ücret karşılığında okuyucuya sunmamaktadır. Tamamen beğenildikleri oranda ürün vermeyi savunan yazarlar da mevcuttur.

8) Keşfedilebilirlik

Fiyatı ne olursa olsun kimsenin görmediği, duymadığı, okumadığı bir eserin hiçbir değeri yoktur. Dijital dünyadaki milyonlarca kitap, film, şarkı, uygulama tüketicilerin ilgisini çekmeye çalışmaktadır. Bazı içerikler bunu başarabilmekte ve bazıları hiçbir ilgi yakalayamadan yok olmaktadır. Günümüzdeki tüketim toplumunda insanlar kendilerince değer taşıyan eserleri bulmak için sosyal medya mecralarında yer alan eleştirmenlere, yorumlara ya da önerilere başvurmaktadır. Üreticiler de buna paralel olarak hayran ve dostların tavsiyesi ya da günümüzde bu işi yapan sosyal medya “influencer’larına” bel bağlamaktadır. Örneğin Amazon’un en değerli varlığı iddia edildiğinin aksine adrese teslim hizmeti değil, yıllarca biriktirdiği okur yorumları olmuştur. Durumun edebi eser seçiminde de bu hale gelmiş olması edebiyatın geleceği konusunda birçok olumsuz görüşün ortaya çıkmasına da sebep olmaktadır (Beil, 2001:23).

Fakat günümüzde basılı yayınlar dijital bir nüshaya göre gitgide daha pahalı bir hale gelmiştir. Baskı süreci, üretim aşamaları ve hammadde kullanımı bunun başlıca sebepleridir. Dijitalleşmenin yaygınlaşması ile çağımızda kitaplar da günden güne daha fazla şekilde e-kitap olarak okuyucu karşısına çıkmaktadır. Bu durum da ister istemez klasik basılı kitap olgusunun yerini hızla e-kitapların almaya başlaması sonucunu beraberinde getirmiştir (Soydan, 2012:391). Bu düşünce ile e-kitaplardaki akışkanlık olgusu kendini göstermeye başlamış, büyük bir okuyucu kitlesi tarafından da kabul görmüştür.

E-kitaplardaki söz konusu akışkanlık ögesi 4 başlık altında incelenebilir:

Sayfa akışkanlığı: Sayfa esnek bir birimdir, yukarı-aşağı, sağa-sola hareket edebilir. Okuyucunun karşısında bir ekran olduğu sürece her şekilde ulaşım sağlayabilir. Tercihlerine göre sayfa okuyucuya uyum sağlayabilir.

Baskı akışkanlığı: Kitaplar kişiselleştirilebilir. Belli bir kişiye ya da belli bir gruba göre ayarlanabilir. Özelleştirilmiş “kitaplarım” tamamen bana özeldir.

Muhafaza akışkanlığı: Bir kitap neredeyse bedava denebilecek bir ücret karşılığında bulut sistemlerde, sınırsız bir kütüphanede muhafaza edilebilir ve herhangi bir anda dünyanın herhangi bir yerinde bilgiye ulaşılabilir.

Geliştirme akışkanlığı: Kitabın içeriği zamanla anlık olarak düzeltiler ya da iyileştirilebilir. Bir e-kitap her zaman geliştirilebilir ve

müdahale edilebilir. Bugün okunan yanlış yarın ya da bir dakika sonra düzeltilmiş olarak okuyucusunun karşısına çıkabilir.

Tüm bu yorumlar ve özellikler göz önüne alındığında günümüzde okurların okuma alışkanlıklarında iradeleri çerçevesinde ya da dışında bir takım değişimler olduğu gözlemlenmektedir (Çoban ve ark. 2018:58). Değişen okuma alışkanlıkları edebi ürün ortaya çıkaran yazar kitlelerini de etkilemiş ve yazarlar ürünlerini ortaya koyarken okurların yeni yönelimlerini de ister istemez göz önünde bulundurur hale gelmiştir. Bu yüzden çalışmanın bundan sonraki bölümünde konuya Jodi Dean'ın blog teorisi çerçevesinden yaklaşılmaya çalışılacaktır.

3. JODI DEAN VE “BLOG TEORİSİ”

Jodi Dean 1962 doğumlu Amerikalı siyaset kuramcısı ve bir siyaset profesörüdür. Dean, Politik Akımlar & İdeolojiler, Siyaset - Politika, Siyaset Bilimi & Siyaset Tarihi kategorilerinde eserler yazmış bir yazardır. Leninizm, psikanaliz ve belirli postmodernist teorilerin hayatın akışı içindeki kullanımını vurgulayan Jodi Dean, siyaset teorisine, medya çalışmalarına ve üçüncü dalga feminizme özellikle de iletişimsel kapitalizm teorisiyle demokrasi ve kapitalizmin tek bir neoliberal oluşumda çevrimiçi olarak birleştirilmesi düşüncesi ile katkılarda bulunmuştur. Jodi Dean, tüm bunların yanında ayrıca bir internet teorisyenidir.

O'na göre internet, politik bir örgütlenme ve eyleme geçme alanı olarak elverişsiz bir mecradır. Siyasi tartışma ve eleştiri de sosyal medya mecralarında amacına ulaşamaz. Çünkü sosyal medyada sunulan bir eleştiri, genel olarak internetin yapısı göz önüne alındığında, bir eleştiri olarak algılanmaz; ancak ana akımda (mainstream) öne sürülmüş bir başka fikir olarak işlev görür. Dean'a göre internette yapılan eleştirinin içeriği değil, akışa olan niceliksel katkısı ön plana çıkar. İnternetin yapısı için önemli olan akışın –yavaşlamadan– devam etmesidir, bu nedenle hiçbir fikir akışa etki edemez. Mesajın değişim değeri, kullanım değerini aşar" (Keten:2020).

Jodi Dean'e göre; sosyal medya kapitalizme hizmet eder, sosyal mecralarda ön plana çıkan köleci eylemler bireylere politik, ideolojik ve sanatsal anlamda aktif olduklarını, teknolojinin onların yerine ve namına hareket edebileceğini düşündürmektedir. Teknoloji, bireylerin suçluluk duygularını teskin etmekte, bir yanlışlığı tespit etmenin dahi birçok şeyi değiştirebileceğine inandırmaktadır. Bu bağlamda katılım ve eylemcilik, teknoloji fetişi üzerinden maddeleştirilmektedir. Bir mail göndermek, çevrimiçi bir imza kampanyasına imza atmak, bir blogdaki makaleye yanıt vermek ya da bir edebi yayına dair keskin yorumlar yapabilmekle bireyler

kendilerini politik hissedebilmektedir. Bu his “iletişimsel kapitalizmi” beslemekte ve bireylerin zaman alan, riskli ve maliyetli politik eylemleri bırakmasıyla sonuçlanmaktadır (Dean, 2005:104). Bu yüzden Jodi Dean’e göre sosyal medya birçok amaca hizmet etse de örgütlenmeye hizmet etmez.

O’na göre asıl olan sokak, eylemlilik hali ve temas olgularıdır. Dean, verdiği bir örnekte Facebook’un insanlara bu üç olguyu unutturduğunu savunmaktadır. Örneğin Mısır’da ortaya çıkan ayaklanma için Facebook devrimi denmesi ve bu söylem sayesinde bu şirketin hiç elde edemeyeceği bir pazarlama alanı yaratması farklı birçok sosyal medya kanalı için de esin kaynağı olmuştur. Sözü edilen bu pazarlama mecrasının etkilerini günümüzde edebiyat ürünlerinin tanıtımı ve geniş kitlelerce okunur hale gelmesinin başlangıcı olarak da yorumlamak yanlış olmasa gerek.

Jodi Dean, sosyal medyanın kullanıcıları şartladığını düşünmektedir. Sosyal medya kullanımı önemli bir amaca hizmet etmese de insanlar tarafından bir gönderiye yorum yapmak, paylaşım yapmak neredeyse kişinin gündelik bir görevi haline gelmiştir. Sosyal medyada kurulan ortamın gerçek ile ilgisi olmadığını düşünen ve sosyal medya kullanımının kullanıcıları olumsuz etkilediğini düşünen Dean “Blog Theory” adlı kitabında, araştırmalardan da hareketle her ne şartla olursa olsun sosyal medya kullanımını eleştirmiştir.

“Bir iletişim döngüsünü coşkuyla sürdürdüğümüzün kanıtını her yerde görebiliriz. Facebook, sayfalarını özenle kontrol etmeyi ihmal eden kullanıcılara ‘bazı önemli etkinlikleri’ kaçırdıklarını rutin olarak bildirir. Gözden kaçırılan şey, tipik olarak örneğin ‘Tammy Jones, Steve Brown’ın fotoğrafına yorum yaptı’ şeklinde lanse edilerek görünür hale getirilmektedir. [...] Aslında, Alman araştırmacılar son zamanlarda, tüm Facebook kullanıcılarının yaklaşık üçte birinin sitede zaman geçirdikten sonra hayal kırıklığı, kıskançlık ve yalnızlık duyguları yaşadığını keşfetmiştir. Fakat yine de sosyal ağ sitelerinin uyandırdığı olumsuz duygulara rağmen, onları nevrotik olarak kontrol etmeye devam ediyoruz” (Dean, 2010:158).

İşte tam da bu noktadan hareketle, günümüzde yayın evleri ya da yazarlar sosyal ağlar üzerinde ne kadar çok kullanıcıya ulaşabiliyorsa yayınlarının tanıtımını da o kadar fazla kişiye ulaştırabildiği düşünülebilir. Fakat Dean’in sosyal medyanın güvenilir olmaması, gerçek bilgiyi yansıtmaması ve bunun politize edilmiş bir kapitalist olgu olduğunu vurgulaması sosyal ağlar üzerinde tanıtımları yapılan edebi ürünlerin de içerik olarak aslında anlatıldığı ya da yorumlandığı gibi nitelikli

olmayabileceği düşüncesini akla getirebilir. Bu noktada okuyucunun seçici olması, kitabın sosyal mecralardaki görselleri ya da tanıtımlarından çok, kitabın basılı ya da dijital örneğinden birkaç sayfayı okuyabilmesine olanak tanınması uygun olacaktır. Aksi takdirde okuyucu görmediği, dokunamadığı hatta bir satırını bile okuma olanağı bulamadığı bir kitabı sadece sosyal medya ağları üzerinde popüler olması dolayısıyla almak ve büyük oranda da aldığı üründen memnun kalmamak gibi durumlar ile karşı karşıya olacaktır. Nitelikli okuyucunun yapmayacağı bu basit hatanın günümüz genç okuyucuları tarafından sıklıkla yapılması olasılığı sosyal medyanın kullanımı konusunda gençlerin bilinçlendirilmesi gereğini de beraberinde getirecektir.

Bu konuda Amerikalı şair Kenneth Goldsmith'in kurmuş olduğu "Ubuweb" internet sitesi en azından derlenmiş yeni pop kültür edebiyatı ürünlerinden seçkilere erişebilmek açısından tüm okuyucu kitlelerinin kullanımına sunulan bir örnek olarak ele alınabilir. Çalışmanın bir sonraki başlığı altında adı geçen şairin dijital dünyanın etkisi altına girmiş bir edebi ürün olarak şiire bakışı yansıtılmaya çalışılacaktır.

4. ŞİİRE YAPI BOZUCU BİR DOKUNUŞ "KENNETH GOLDSMITH"

Kenneth Goldsmith, 1961 doğumlu Amerikalı bir şair ve eleştirmendir. Rhode Island School of Design'da heykeltıraşlık eğitimi alan Goldsmith, yazar olmadan önce sanat dünyasında metin tabanlı bir sanatçı ve heykeltıraş olarak uzun yıllar çalışmıştır. İlginç ve abartılı tarzı sebebi ile "kürklü şair" olarak da anılmaktadır. 2011 yılında Amerikan Başkanı için "Amerikan Şiirinin Kutlanması" etkinliklerinde şiir okumaları yapmak üzere Beyaz Saray'a davet edilmiştir. 2013 yılında Museum of Modern Art'ın ilk kez verdiği Şair Ödülü'ne layık görülmüş bir şairdir. Goldsmith kendisi hakkında; "eskiden bir sanatçıydım; sonra şair oldum; sonra yazar. Şimdi sorulduğunda, kendimden sadece bir kelime işlemci olarak bahsediyorum" diyor (Peller, 2015: 76). Sık sık okuyucusu olmadığını, kendisinin sadece düşünceleri olduğunu ifade eden yazar, bu tarzıyla aynı zamanda okunma ya da geniş kitlelerce tanınma kaygısından arınmış olduğunu da göstermektedir.

Goldsmith, "Ubuweb" isimli bir internet sitesinin de kurucusudur. Ubuweb, içeriğinde çok farklı çeşitlerde avant-garde olarak nitelenebilecek tarzda ticari kaygı gütmeyen deneysel videolar, ses kayıtları veya metinler barındıran bir web oluşumdur. Söz konusu site kavramsal çağdaş yazın ve tarihsel avangart konularında birçok içerik barındıran bir dijital kütüphane olarak da adlandırılır. Siteye erişim herkes tarafından kolayca sağlanabilir ve ulaşılan içerikler aynı zamanda arşivlenip, saklanabilir niteliktedir.

Kenneth Goldsmith'in eserlerinden bahsederken öne çıkan iki kavram vardır. Bu kavramlar "yaratıcı olmayan yazı" ve "kavramsal yazı" kavramlarıdır. Kenneth Goldsmith, hiçbir zaman geleneksel şiirler yazan bir şair olmamıştır. Aynı zamanda onun şiirlerinin hiçbiri şiir yazım kurallarına da uygunluk göstermez. Kendine has bir tarzı olan yazar, artık yeni kelimeler ve çalışmalara ihtiyaç olmadığını savunmaktadır. Ona göre dünyada yeterince kelime ve çalışma vardır. Yeni bir ürün ortaya konulmak isteniyorsa var olan kelimelere ve çalışmalara bakılması gerektiğini düşünmektedir. Yazar, bu düşünce ile eserlerini genellikle gündelik hayatta geçen diyaloglardan, bir radyo programında konuşulanlardan derleyerek kolaj yapıp okuyucuya sunmaktadır. Goldsmith'in eserlerinden biri olan "No. 111 2.7.93-10.20.96", o'nun başlıktaki tarihler arasında topladığı heceler, kelimeler, deyimler ve cümleler topluluğundan meydana gelmiştir. Birçokları tarafından bu çalışma bir tür liste şiiri olarak da nitelenmektedir. Çalışmanın birinci bölümde tek heceli kelimeler vardır. A, a, aar, aas, aer, agh, ah şeklinde başlayan bu dizi, ikinci bölümde iki heceli ifadelerle devam etmektedir. Bu ifadeler şöyle örneklenebilir: Bir kapı, bir armut, bir eş, bir arkadaş, bir eşya. Elli ila altmışıncı bölüm civarında söz konusu dizgilemenin düzensizleştiği görülmektedir. Goldsmith son bölümün yedi bin iki yüz yirmi sekiz heceye sahip olduğunu belirtmektedir.

Eserlerini kolajlar ile oluşturmasını intihal olarak değerlendiren eleştirmenlere ise onun için önemli olanın var olan kelimelerin eser içerisinde nasıl işlendiği olduğunu söyleyen yazar, "Bu bilgi yığını arasında nasıl ilerlediğim- onu nasıl yönettiğim, nasıl ayrıştırdığım, nasıl organize edip dağıttığım - yazımı sizinkinden ayıran şey" ifadesini kullanmıştır (Wilkinson:2015). Yazarla yapılan bir röportaja göre bu ilginç tarzın şekillenmesinde en büyük etken dijitalleşmedir (bkz. 2015).

Goldsmith'e göre, yeni dijital dünyada kariyerler ve kurallar geleneksel yollarla oluşturulmayacaktır. Buna göre yazar kelimesi ve yazarlık mesleği ölmeyecek olsa da, yazarlık daha kavramsal bir şekilde karşımıza çıkmaya başlayacaktır. Goldsmith'e göre belki de geleceğin en iyi yazarları, en iyi programları yazabilenler olacaktır. Bu durumda edebi eserler de doğal olarak değişecektir. Hatta ona göre gelecekte şiir, diğer makinelerin okuması için makineler tarafından yazılacak olan bir olgu halini alabilecektir.

Günümüzde hala ütöpik sayılabilecek bu yoruma sahip olan yazarla ilgili olarak birçok eleştirmen ve edebiyat aktivisti hem olumlu yorum hem de yoğun eleştirilerde bulunmaktadır. Goldsmith'in eserlerine yapılan temel eleştirilerin sebebi içeriklerin intihallerden oluştuğu düşüncesidir. O'nun

gündelik hayattan, radyo programlarından, konuşmalardan derlediği eserler bu bakış açısındaki eleştirilenlere göre emeksiz bir kopyalama işidir. Bazı okurlar ise bu yazı stilini devrimci bir şiir hareketi olarak nitelendirmektedir. Goldsmith ise yapılan eleştirilere karşı umursamaz bir tavır sergilemektedir. Kendisinin şimdiye kadar yaşamış en sıkıcı yazar olduğunu ve kitaplarının okunması korkunç şeyler olduğunu söylemeyi yinelemekten de geri kalmamaktadır. Bunun kanıtı olarak da yakın zamanda, sık sık yazım hataları yapması olduğunu dile getirerek: "Kitaplarım o kadar sıkıcı ki, editörler bile onları okuyamıyor" demiştir (Wilkinson:2015).

Yazarın bu yaklaşımına rağmen özellikle genç kuşak arasında popüler olmayı başarmış olması, hatta Amerikan Başkanı tarafından davet alıp şiirlerinden okumalar yapması yeni dijital yazın tarzları arasında şiirin de kendine yer bulduğunun bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

5. ROB HORNING'IN DİJİTAL YAZINA BAKIŞI

Rob Horning, The New Inquiry isimli çevrimiçi blog derginin genel yayın yönetmeni ve Marginal Utility blogunun yazarlığını yapmakta olan bir internet yazarı ve edebiyat aktivisti olarak tanımlanmaktadır. The New Inquiry isimli blogta birçok konuda özellikle sosyal medya, yeni medya ve politika hakkında blog yazıları ve eleştiriler yayınlanmaktadır. Bu yazıların büyük kısmı ise yeni nesil romanlar hakkındadır. Horning, romanları kişinin dünyayla bağlantısını kesip onu 'ağız' bir hayale daldıran "dijital detoks" olarak adlandırmaktadır. O'na göre romanlar sayesinde sosyal medyadan uzaklaşmak ve insanın kendi hayal gücünü geliştirebilmesi mümkün kılınmaktadır (Horning ve Ulman:2014).

Yazar ve editör olarak Horning, internet sayesinde artık yazı yazmanın kolaylaştığını ve kendi yazılarının da eskiye göre çok daha üretken olduğunu düşünmektedir. Daha önce akademik araştırmalar yapmadığını belirten Horning, internet sayesinde akademik çalışmalar yaptığını ve bilgi toplamanın kolaylaştığını belirtmektedir. Anlık olarak her düşündüğünü, istediğini yazabildiğini ve yazacağı konu hakkında daha önceden bir araştırma yapması gerekmediğini dile getirmektedir. Horning'in bu düşüncesinden yola çıkarak internet yazarlarının çoğunun yazılarında neden nitelik sorunu yaşadığını anlamak daha basit bir hal almaktadır.

Horning ile yapılan bir röportajda kendisine iletilen sorulardan biri, internetin yazmamızı nasıl kolaylaştırdığı, baskı ve dijital kitapların farklarının neler olduğu şeklindedir. Horning, bu soruları şöyle yanıtlamaktadır;

“Baskı editörleri, genellikle parçaları sığdırmak için bölümleri kesmek zorundadır, sınırlı bir alan vardır. Bu da niteliğini kaybetmeye başlayan kitabın başarılı olması konusunda çok fazla endişe uyandırır. Baskılarda okuyucunun dikkatini çekmesi gerektiği için diğer yazarlarla rekabet vardır çünkü ne kadar satıldığı önemlidir. Yayınevlerinin teslim tarihleri vardır ve bu konuda katıdırlar, bu yüzden yabancılardan ziyade tanınmış ve profesyonel yazarlarla çalışmayı tercih ederler. Ama konu dijital baskılara gelince, çevrimiçi okuma ve yayınlama bu fikirleri reddeder. Alan sınırlı değildir. Yazılan içeriği aynı anda birçok sekmede inceleyebiliriz. Teslim tarihi, rekabet gibi kısıtlamalardan kurtulan çevrimiçilik, kendilerini profesyonel yazarlar olarak görmeyen insanlarla çalışabilir. Herkes çevrimiçi olarak yazı yazabilir. Çevrimiçi yazmanın en önemli unsuru ise kendini sosyal medyada pazarlamaktır. Çünkü sosyal medya demek marka demektir. Twitter takipçilerinin sayısı, son Facebook güncellemesine yapılan yorum sayısı, bir Tumblr gönderisinin yeniden bloglanma sayısı sosyal medyada bir skor tahtası oluşturur böylece dikkat çekeriz ve tanınır hale geliriz” (Horning:2011).

Horning, fikirlerini aktarmaya şu düşünlerle devam ediyor;

“Sosyal medya sayesinde kimliklerimiz değişiyor ve farklı bir kimliğe bürünüyor. Sosyal medya bizleri bu kimlikleri değiştirirken yaratıcı şeyler araştırmaya itiyor, yani yaratıcı şeylerden kasıt dikkat çekici, gösterilmeye değer şeyler sunmak. Sosyal medyada oluşan kimlik çok çabuk yükseliyor, yazar hakkında tweetler, blog yazıları birden fırtına oluşturuyor ama sonra aniden hepsi yok olup gidiyor ve yazar miladını dolduruyor” (Horning:2011).

Bu yüzden Horning, sosyal medyayı aslında bir fabrika olarak adlandırmakta ve sosyal medya şirketlerinin vaat ettiklerinin aksine, bir topluluğun oluşmasını kolaylaştırmadığını, şöhret fantezisini ve herkesin kendine ait bir izleyici kitlesi yaratması gibi imkânsız bir hayale cevap verdiğini düşünmektedir.

Horning’in bu görüşlerinin Kevin Kelly’in düşünceleri ile de paralellik gösterdiği söylenebilir. Tüm bunlardan yola çıkarak çalışmanın bundan sonraki kısmında Rob Horning’in sözünü ettiği yazar grubundan somut bir örnek olarak “Hayatında hangi amaca hizmet ettim?” (What purpose did I serve in your life?) romanı üzerinden Marie Calloway ve Alt-Lit kavramı açıklanmaya çalışılacaktır.

6. ALT-LIT VE MARIE CALLOWAY

Alternatif edebiyat'ın (Alt-Lit) alt türlerinden biri olan “dedikoduyu” ortaya atan yazar Frank Hinton ile yapılan bir röportajda Hinton, alternatif edebiyatı şöyle adlandırmaktadır;

“Alt-Lit (bana göre) çevrimiçi yayıncılık dünyasına olan ilgileri nedeniyle birbirleriyle bağlantılı olan bir insan topluluğu için kullanılan bir tür terimdir. Bu, yalnızca 'Tao-bilinçli' bir ortamda var olabilecek bir tür sahnedir. Alternatif yazarlar, yalnızca yazı stillerini değil, yazılarını Tao'nun pazarlama stratejilerine benzer şekillerde pazarlama yöntemlerini benimsedikleri için birçok yönden “Tao'nun çocukları”dır. Yine de bir oyunculuk ve deneme isteği var ve birçok insan gerçekten benzersiz şeyler yapıyor” (Spilker:2012).

Frank Hinton'un bahsettiği kişi olan Tao Lin ile başlayan alternatif edebiyat, aslında standart bir yazı türüne sahip değildir. Tao Lin röportajlarında defalarca bunu dile getirmiştir. Tek bir stil olmadığını, mecaz ve uzun cümleler yerine aklımızdan geçtiği şekilde direkt yazım yanlışları ile beraber yazmakta aslında Alt-Lit'in özelliklerinden biridir. Alt-Lit'te yazarlar her şeyi çok açık bir dilde ortaya koymaktadırlar. Bunların en iyi örneklerinden biri olan blog yazarı Marie Calloway ve ilk olarak online şekilde yayınladığı “What purpose did I serve in your life” adlı kitabı alternatif edebiyat bağlamında bu çalışmada açık bir şekilde incelenecektir.

Marie Calloway, 31 yaşında Amerikalı bir tumblr ve blog yazarıdır. Calloway bir zamanlar son derece kült bir çevrimiçi favori yazar olmasına rağmen, gerçekte kim olduğu hakkında halka açık çok az bilgi mevcuttur. Öyle ki Marie Calloway ismi gerçek kişinin aslında 20'li yaşlarının başında blog yazmaya başladığında geliştirdiği bir takma ad olduğu da dillendirilmektedir. Marie ismi “Vice Magazine” sayesinde duyulmuştur. İlk kitaplarını paylaşan çoğu yazar gibi, onun neden takma ad kullandığını anlamak kitabın içeriğine bakıldığında çok da karmaşık değildir. 2013 yılında “Hayatında hangi amaca hizmet ettim?” (What purpose did I serve in your life?) adında ilk kitabını yayınlamıştır. Kitabında bol emoji, çıplaklık, cinsellik ve internette konuşuyormuş algısı yaratan öğeler vardır. Kitabın dili alternatif edebiyat ürünlerinde sıkça karşılaşıldığı şekilde düz yazı, akıcı konuşmalar şeklindedir ve çok fazla müstehcenlik içermektedir. Özellikle kitabın çok dikkat çeken kısmı oyuncu “Adrien Brody” hakkında olan kısımdır. Kitabın ve Marie'nin isminin duyulmasının asıl sebebi, gerçek bir karakterin, yani Adrien Brody'nin ismini kitabında kullanması ve Brody hakkında olan müstehcen yazılardır. Marie, kitabında Amerikalı evli bir gazeteci ile yaşadığı ilişkiyi anlatmakta ve birçok eleştiriye maruz

kalmaktadır. Çünkü kitabın gerçek bir hikâyeden alıntı olduğu bir zaman sonra anlaşılmıştır. Daha önce tumblr’ında kahramanların gerçek ismiyle yayınladığı yazılar ortaya çıktıktan sonra Adrien Brody isimli karakterin aslında kitabın basılmasına yardım eden, bu çalışmada bir önceki bölümde tanıtılan yazar Rob Horning olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Okuyucuların bazıları bu kitabı çok özgüven dolu, açık sözlü bulurken, çoğunluk ise kitabı ahlaksız ve vasat bulmaktadır. Yazar, bu yüzden birçok hakarete maruz kalmış ve kendini sanal olarak da gizlemiştir. Aslen bir Alt-Lit yazarı olarak da nitelenebilen Calloway, kendisiyle yapılan bir röportajda alternatif edebiyat yazarı olarak adlandırılmasına rağmen, bu türe kendini ait hissetmediğini söylemektedir.

“Kendimi "Alt Lit" olarak adlandırdıklarını tahmin ettiğim şeye hiç katılmadım ve kendimi asla buna uygun görmedim. Yazımı, Muu Muu House (MH) yazarlarının sahip olduğunu gördüğüm pek çok niteliğe sahip olarak görmüyorum (belirli bir mizah anlayışı, İnternet memeleri yaratma/etkileşim yeteneği, gerçekten modern bir şey yapma duygusu...)” (Elliott:2011).

Calloway, diğer yazılarında olduğu gibi özellikle bu kitabında da feminist yazarlar ve antipornografi sivil haklar yönetmeliği üyesi Andrea Dworkin ve Catharine Mac Kinnon’ dan etkilendiği için kitaplarında müstehcen olayları açıkça anlattığını söylemektedir. Bu yazarlar aslında, Calloway’in tam zıttı tarafta olmalarına rağmen Calloway’in dikkatini çekmişler ve ona yazılarında ilham kaynağı olmuşlardır. Yazarların kötülediği seks işçiliğinin ne olduğunu ve ne anlama geldiğini kendisinin öğrenmek istediğini belirterek bu konudaki düşüncesini açıkça ifade etmiştir (bkz. 2011). Hatta sırf bu yüzden seks işçiliği yapmış ve kitabını da bu konu üzerine kurgulamıştır.

Aslında Calloway’in yazma hayatı bloglar sayesinde küçük yaşta başlamıştır. Live Journal isimli blog sitesinde 13 yaşından 18 yaşına kadar aktif bir şekilde yazı yazmıştır. Elliot (bkz. 2011) ile olan röportajında, Live Journal ve Tumblr’ı harika bulduğunu çünkü genç kızlara birbirleriyle etkileşim kurmaları ve yeni ilgi alanları öğrenmeleri, birbirlerinin fikirleri hakkında konuşmaları ve ayrıca birbirlerini duygusal olarak desteklemeleri için yol gösterdiğini söylüyor. Ayrıca, lise döneminde Live Journal olmasaydı çok daha mutsuz olacağını ve sevdiği şeyleri keşfedemeyeceğini belirtmektedir. Yazarın lise hayatına ve kitabındaki açık sözlülüğe bakıldığında arka planda fikri ve fiziki özgürleşme isteği olduğu görülmektedir. Erken yaşta ebeveynlerinden birinin eksik olmasını olumlu olarak gördüğünü çünkü bu sayede yazmasının geliştiğini, dürüst

olabildiğini, istediği her şeyi okuma/yazma konusunda neredeyse tamamen özgür hissettiğini söylüyor.

Cinsellik hakkında yazdığı için genel olarak küfür, hakaret ve zorbalığa maruz kalan yazar bu duruma karşı ayakta durmaya çalışsa da pek başarılı olamamıştır. İnternette kadınların hakarete maruz kalmadan, özgür bir şekilde cinsellik hakkında konuşup, yazı yazmasının imkânsız olduğunu öne sürmektedir. Bu yüzden birkaç kadın yazar arkadaşıyla beraber oluşturduğu “girlcore” isimli sanat felsefesini yaygınlaştırmaya çalışmışlardır. Bu felsefenin amacı ise, genç kadın öznelliğinin özür dilemeyen bir ifadesini yansıtabilme ve ona olan hayranlığını merkezinde tutmasıdır. Güçlü ve özür dilemeden kadınsı bir bakış açısına sahip her şey ilgimi çekiyor (Elliott:2011). Bu olaylar sonucunda yazarın genç sanatçılara tavsiyesi ise “Kimseyi taklit etmeye çalışmayın. Yeni ve farklı bir şeyler yapmaya çalışın” olmuştur. Küresel dünyanın sağladığı mobilite ve esneklik gibi imkânlar ile iç içe geçmekte (Doğan ve Asutay, 2017:138) olan sosyal medyada haberleşme ve iletişim imkânları bu iki ismin yaygınlaştırmaya çalıştığı düşünceye de gerek felsefi ve sosyolojik açılardan gerekse bu görüşün edebi ürünlerde yer bulmasına kapı aralamak bağlamında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

7. TARTIŞMA VE SONUÇ

İnternetin hayatımıza girmesi ile birlikte sosyal medya kullanımı her geçen gün artmaktadır. İnsanlar artık internette her anını paylaşmakta ve bunu hiçbir kaygı duymadan rahat bir şekilde gözler önüne sermektedirler. Sosyal medya kullanıcıları tumblr, bloglar, twitter, instagram, facebook vb. birçok farklı sitede sosyal medyanın “anı paylaşma kolaylığı” kullanarak kendilerini daha iyi ifade etmeye ve özgürleşmeye başladıklarını düşünmektedirler. Bu platformlarda insanlar birbirleriyle haberleştikleri gibi duygu ve düşüncelerini, isteklerini engelsizce aktarma olanağı da elde etmektedirler (Kırık, 2013:86). Bu ifadeler özellikle 2000’li yılların başından bu yana internet üzerinde yazılıp yayınlanan şiir, öykü ve romanlarda içerik, şekil ve tarz değişiklikleriyle birlikte kendini göstermeye başlamıştır. Yani sosyal medya, edebi ürünlerin yazılma şekillerini de değiştirmiştir denebilir (Çelebi, 2015:48).

Bu çalışmada aktarılan veriler ışında toplumda sosyal medya kullanımının giderek artması sonucu kendine yer bulan ve alternatif edebiyat (Alt-Lit) olarak adlandırılan yeni sayılabilecek yazın türünün aslında yazarların, yazdıklarının edebi bir yönü, şekli ya da içeriği olması gibi kaygılarını ortadan kaldırdığı, fakat buna karşın onlar için önemli olanın kaç kişi tarafından takip edilip dijital ortamda reklamının yapıldığı konusunun

git gide daha çok önem kazandığı görülmektedir. Bu sayede takipçi sayısını arttıran yayıncı ve yazarlar takip edildikleri oranda okunur olduklarını ve edebiyat dünyasında kalıcı bir ün sahibi olacakları düşüncesini taşımaktadır. Dijital mecralarda üretilen, yayınlanan yazılara edebi eser denmesinin ve bunları ortaya koyanlara ise yazar sıfatı ile hitap edilmesinin ne denli doğru olacağı ayrıca tartışma konusu olsa da, bu çalışma çerçevesinde bu tür yazılara aslında alternatif yazın ürünü ya da alternatif edebiyat ürünü denmesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak ortaya konan bu ürünler hakkında çok farklı paylaşım mecralarında olumlu ve olumsuz yorumlar yapılmaktadır. Bu yorum ve paylaşımların birçoğunun da denetlenmemesi, bunların sonuçlarının, sıklığının ve paylaşım oranının genç okuyucular üzerinde kısa ve uzun vadede ne tür etkiler ortaya çıkarılabileceğine dair kesin fikirler sunulmamasına neden olmaktadır (Çakır, 2013:25). Örneğin, Marie Calloway'ın kitabında aktardığı her şeyi açık bir şekilde anlatmasının sonuçları sadece kendisini değil, Rob Horning ve Adrien Brody'yi de kişisel çerçevede etkilediği gibi söz konusu kitabı okuyan birçok genç üzerinde de ahlaki, felsefi ve psikolojik izler bırakabileceği göz ardı edilemez. Calloway gibi yazarların, yazdıklarını bir zihin süzgecinden geçirmeden anlık ünlü olma kaygıları, aslında onların dijital mecralardan sonsuza dek ortadan silinmesine de neden olabilmektedir. Bunun sebebi aslında sadece yazarlar değil, alternatif edebiyatın özelliklerinden biri olan “metni düzenlememe, onu yazıldığı gibi bırakma” da denebilir.

Söz konusu yazın türünün özellikle 2000'li yıllar içerisinde oluşması aslında Z-kuşağı olarak da adlandırılan genç kesimin okuma alışkanlıklarının da değişmesine, bu gençlerin çalışmada anılan Alt-Lit ürünü yazıları okumayı daha fazla tercih etmeye yönelmesine de kapı aralamaktadır. Milyonlarca yaşamın, tüm ayrıntılarıyla, tüm çıplaklığıyla birlikte, hiçbir estetik kaygı olmadan çok farklı şekillerde hiçbir incelemeden geçmediği görülmektedir (Doğan, 2016:89). Bu tür ürünlerin okuyucuya sunulduktan sonra okuyucu tarafında ne tür etkiler bıraktığı ve sonuçlarının incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu tür çalışmalar belki de dijital yazın türleri üzerinden genç neslin anlaşılması ve içinde yaşadığı toplumun etnik, kültürel, sosyolojik öğelerinden sıyrılıp karma kültürlü bir dünyada henüz kendini bulamadığı bunalımlı bir psikoloji ile toplumda yer almasının da önüne geçmekte eğitimcilere, sosyologlara ve ailelere yardımcı olabilecek bir unsur olabilir. Dolayısıyla salt edebiyatın, teknoloji ile iç içe geçmiş yazın ürünlerindeki anlam dünyasının oluşmasına da katkı sağlama görevini hala en sıkı şekilde elinde bulundurmasında büyük fayda görülmektedir (Taşdelen, 2016:102).

Tüm bu sebeplerden dolayı konuya eğitim-öğretimin farklı kademelerinde okuma ya da edebiyat eğitimi açısından da yaklaşmak gerektiği aşikârdır. Özellikle geleceğin muhtemel öğretmen adaylarının olduğu eğitim fakülteleri ile edebiyat fakültelerinin müfredat programlarında yer alan edebiyat derslerinin çerçevesinin bu çalışmada aktarılanlar ışığında bir kez daha revize edilmesi gençlere nitelikli yazılar okumanın ne anlama geldiği ve ortaya çıkan yeni edebiyat ürünün türlerinin örnekleri ile birlikte aktarılması son derece elzem görülmektedir. Ancak bu gibi eğitici önlemler sayesinde sosyal paylaşım sitelerinde yer alan sözlere göre değil, metnin özüne göre seçici okumalar yapan, dilini doğru kullanan, fikrini zenginleştirebilen nesillerin yetişmesine destek olunabileceği düşünülmektedir.

8. SUMMARY

Since the introduction of the Internet into our lives, the use of social media has been increasing day by day. People share everything about their lives on the internet and display their intimate moments comfortably without any worries. Social media users like Tumblr, blogs, Twitter, Instagram, and Facebook think they have started to express themselves better and become accessible by using the "easiness of sharing the moment" of social media on many different sites. In these platforms, people not only communicate with each other but also have the opportunity to convey their feelings, thoughts, and wishes without any hindrance. These expressions have started to show themselves with content, form, and style changes in poems, stories, and novels written and published on the Internet, especially since the beginning of the 2000s. In other words, it can be said that social media has also changed the way literary products are written. In the light of the data transferred in this study, which was written with a descriptive literature research method, a type of literature called alternative literature, which finds its place due to the increasing use of social media in society, is discussed. This genre actually eliminates the concerns of writers over whether their writing has a literary aspect, form, or content. However, it is observed that the number of followers and the issue of advertisement in the digital environment is gaining more and more importance. In this way, publishers and writers who increase their number of followers think that they are read as much as they are followed and think they will have a lasting reputation in the world of literature. It is also a matter of debate how correct it would be to call the articles produced and published in digital media as literary works and address those who put them out as authors. However, within the framework of this study, it is thought that it would be a better approach to call such articles as alternative literary products or alternative literature

products. As a result, positive and negative comments are made about these products in many different sharing channels. The fact that many of these comments and shares are not controlled causes the lack of definite ideas about the results, frequency, and share rate of these comments and what kind of effects they can have on young readers in the short and long term. For example, it cannot be ignored that the results of Marie Calloway's clear explanation of everything in her book affected not only herself but also Rob Horning and Adrien Brody in a personal way, as well as leaving moral, philosophical, and psychological traces on many young people who read the book in question. Writers like Calloway, who became famous instantly and who lack editors, can be observed in their anxiety to disappear from digital media forever. The reason for this is not only the authors but also one of the characteristics of alternative literature, "not editing the text, leaving it as it is written." The fact that the aforementioned type of literature was formed especially in the 2000s; in fact, opens the door to the change in the reading habits of the young people, also called the Z-generation, and leads these young people to prefer reading alternative literary products mentioned in the study.

It seems that millions of lives, in all their details, in all their nakedness, have not undergone any scrutiny in very different ways, without any aesthetic concerns. It is thought that what kind of effects such products have on the reader's side after they are presented to the reader, and the results should be examined. Such studies may be an element that can help educators, sociologists, and families, in understanding the young generation through digital literature genres, in avoiding the ethnic, cultural, and sociological elements of the society they live in, and preventing them from taking part in the society with depressed psychology that they have not yet found themselves in a mixed-cultural world. Therefore, it is of great benefit that pure literature still holds the task of contributing to the formation of the world of meaning in literary products intertwined with technology.

For all these reasons, it is obvious that it is necessary to approach the subject in terms of reading or literature education at different levels of education. It is suggested that the framework of the literature courses in the curriculum of the faculties of education and literature faculties, in which there are potential prospective teachers of the future, should be revised once again in the light of what is conveyed in this study. Thus, it is considered essential to convey to young people what it means to read qualified articles and to convey the new types of literary products that have emerged, together with examples. However, thanks to such educational measures, it is thought that it will be possible to support the raising of generations who can do

selective readings, use their language correctly, and enrich their ideas, not according to the words on social networking sites, but according to the essence of the text.

9. KAYNAKLAR

- Alav, O. (2014). Sosyal medya'nın birey ve toplumsal yapıya etkileri. *Elektronik Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-22.
- Beil, U. J. (2001). Tod der Literatur? Die neuen Medien als Herausforderung. *Pandaemonium germanicum* (5), 21-39.
- Çakır, M. (2013). Sosyal medya ve gösteri. *Sosyal Medya Araştırmaları I* içinde (11-68). Ali Büyükaslan ve Ali Murat Kırık (Ed.). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çelebi, İ. (2015). *Modern Türk şiirinin yeni araçlarla ilişkisi (Sosyal Medya Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Çoban, A., İleri, T. & Temir, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına betimsel bir bakış: Amasya üniversitesi örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(19), 50-69.
- Dean, J. (2010). *Blog Theory: Feedback and capture in the circuits of drive*. Polity: Cambridge U.K.
- Doğan, M. & Asutay, H. (2017). Zur Familie in Selim Özdoğan's "Nirgenwo&Hormone". *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(5), 137-152.
- Doğan, R. S. (2016). *Edebiyat siteleri çerçevesinde sosyal medya edebiyatı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Elliott, S. (2011). *The rumpus interview with Marie Calloway*. 24.02.2022 tarihinde therumpus.net: <https://therumpus.net/2011/12/29/the-rumpus-interview-with-marie-calloway/> adresinden alındı.
- Göçerler, H. (2020). Yabancı dil son sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları üzerine durum tespiti çalışması, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(3), 917-941.
- Horning, R. (2011). *Social media, social factory*. 24.02.2022 tarihinde thenewinquiry.com: <https://thenewinquiry.com/social-media-social-factory/> adresinden alındı.
- Horning, R. & Ulman, A. (2014). *Perpetual provisional selves: A conversation about authenticity and social media*. 24.02.2022 tarihinde rhizome.org: <https://rhizome.org/editorial/2014/dec/11/rob-horning-and-amalia-ulman/> adresinden alındı.
- Kelly, K. (2016). *The inevitable*. New York Times, New York.
- Goldsmith, K. (2015). *Theory*. Jean Boîte Éditions: Lithuania.
- Keten, E. T. (2020). *İletişimsel kapitalizm: Neoliberal bir model olarak internet*. 04.06.2020 tarihinde T24 haber sitesi: <https://t24.com.tr/k24/yazi/iletisimsel-kapitalizm-neoliberal-bir-model-olarak-internet,2704> adresinden alındı.
- Kırık, A. M. (2013). Gelişen web teknolojileri ve sosyal medya bağımlılığı. *Sosyal*

- Medya Araştırmaları I* içinde (69-102). Ali Büyükaslan ve Ali Murat Kırık (Ed.). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Peller, A. (2015). *Kenneth Goldsmith's UbuWeb: An Artist's contribution to the digital humanities*. 14.03.2022 tarihinde www.monoskop.org: <https://monoskop.org/index.php?search=Peller+Agnes&title=Special%3ASearch&go=%E2%8F%8E> adresinden alındı
- Soydan, E. (2012). E-Kitap teknolojisi ve basılı kitabın geleceği. *Batman University Journal of Life Sciences*, 1(1), 389-399.
- Spilker, J. (2012). Lexicon devils: What exactly is Alt Lit? A conversation with Frank Hinton, Noah Cicero and Stephen Tully Dierks. 24.02.2022 tarihinde <https://vol1brooklyn.com/>: <https://vol1brooklyn.com/2012/06/20/lexicon-devils-what-exactly-is-alt-lit-a-conversation-with-frank-hinton-noah-cicero-and-stephen-tully-dierks/> adresinden alındı.
- Wilkinson, A. (2015). *Life and letters*. The New Yorker: <https://www.newyorker.com/magazine/2015/10/05/something-borrowed-wilkinson> adresinden alındı (22.02.2022).
- Taşdelen, V. (2016). Sosyal medya ve edebiyat. Uluslararası Edebiyat ve Toplum Sempozyumu, Bartın, 101-108.
- Thumfart, J. (2015). From Alt Lit to S.E.O. Literature. *Onliterature - Art&Thought*103, 17-22.

Çatışma beyanı: Makalenin yazarı bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

